

до свого законодавства не вважає своїм громадянином.

Паспортний документ - національний паспорт або документ, який його замінює.

(Стаття 1 в редакції Закону N 506-IV (506-15) від 06.02.2003)

Стаття 2. Засади правового статусу іноземців та осіб без громадянства

Іноземці та особи без громадянства мають ті ж права і свободи та виконують ті ж обов'язки, що і громадяни України, якщо інше не передбачено Конституцією (254к/96-ВР), цим та іншими законами України, а також міжнародними договорами України.

Іноземці та особи без громадянства є рівними перед законом незалежно від походження, соціального і майнового стану, расової та національної належності, статі, мови, ставлення до релігії, роду і характеру занять, інших обставин.

Якщо іноземною державою встановлено обмеження щодо реалізації прав і свобод громадянами України, Кабінет Міністрів України може прийняти рішення про встановлення відповідного порядку реалізації прав і свобод громадянами цієї держави на території України. Це рішення набирає чинності після його опублікування. Воно може бути скасовано, якщо відпадуть підстави, за яких воно було прийнято.

Здійснення іноземцями та особами без громадянства своїх прав і свобод не повинно завдавати шкоди національним інтересам України, правам, свободам і законним інтересам її громадян та інших осіб, які проживають в Україні.

Іноземці та особи без громадянства зобов'язані поважати та дотримувати Конституції і законів України, шанувати традиції та звичаї народу України.

Стаття 3. Імміграція і тимчасове перебування іноземців та осіб без громадянства

Іноземці та особи без громадянства можуть у встановленому порядку іммігрувати в Україну на постійне проживання або прибути для працевлаштування на визначений термін, а також тимчасово перебувати на її території. (Частина перша статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом N 506-IV (506-15) від 06.02.2003)

(Частина другу статті 3 виключено на підставі Закону N 506-IV (506-15) від 06.02.2003)

Іноземці та особи без громадянства, які іммігрували на постійне проживання або прибули для тимчасового працевлаштування, отримують посвідки відповідно на постійне або тимчасове проживання. (Частина третя статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом N 506-IV (506-15) від 06.02.2003)

Порядок видачі дозволу на імміграцію, а також посвідки на постійне проживання та вирішення інших питань, пов'язаних з імміграцією іноземців та осіб без громадянства, визначається Законом України про імміграцію. (Частина четверта статті 3 із

змiнами, внесеними згiдно iз Законом N 506-IV (506-15) вiд 06.02.2003)

iноземцi та особи без громадянства, якi перебувають в Україні на iншiй законнiй пiдставi, вважаються такими, що тимчасово перебувають в Україні. Вони зобов'язанi в порядку, що визначається Кабiнетом Міністрiв України, зареєструвати свої паспортнi документи, i виїхати з України пiсля закінчення вiдповiдного термiну перебування. (Частина п'ята статтi 3 iз змiнами, внесеними згiдно iз Законом N 506-IV (506-15) вiд 06.02.2003)

Якщо iноземцi та особи без громадянства, якi тимчасово перебувають в Україні, змiнюють мiсце проживання, вони зобов'язанi пiдвiстити про це органи внутрiшнiх справ, у яких зареєстровано їх паспортнi документи. (Частина шоста статтi 3 iз змiнами, внесеними згiдно iз Законом N 506-IV (506-15) вiд 06.02.2003)

Стаття 4. Надання притулку

Вiдповiдно до Конституцiї (254к/96-ВР) та законодавства України iноземцям та особам без громадянства може надаватися притулок.

Стаття 5. Надання статусу бiженця

Вiдповiдно до Закону України "Про бiженцiв" (2557-14) iноземцям та особам без громадянства може надаватися статус бiженця в Україні.
(Стаття 5 в редакцiї Закону N 177-IV (177-15) вiд 26.09.2002)

Стаття 6. Набуття громадянства України

Вiдповiдно до Конституцiї та Закону України "Про громадянство України" (1636-12) iноземцi та особи без громадянства можуть набути громадянства України (натуралiзуватися).

II. ОСНОВНІ ПРАВА, СВОБОДИ ТА ОБОВ'ЯЗКИ ІНОЗЕМЦІВ ТА ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА

Стаття 7. Право на iнвестицiйну та пiдприємницьку дiяльнiсть

iноземцi та особи без громадянства мають право займатися в Україні iнвестицiйною, а також зовнiшньоекономiчною та iншими видами пiдприємницької дiяльнiстi, передбаченими законодавством України. При цьому вони мають такi ж права i обов'язки, що i громадяни України, якщо iнше не впливає з Конституцiї та законiв України.

Стаття 8. Право на трудову дiяльнiсть

iноземцi та особи без громадянства мають рiвнi з громадянами України права та обов'язки в трудових вiдносинах, якщо iнше не передбачено законодавством України та мiжнародними договорами

України.

Іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають в Україні, а також яким надано статус біженця в Україні, мають право працювати на підприємствах, в установах і організаціях або займатися іншою трудовою діяльністю на підставах і в порядку, встановлених для громадян України. (Частина друга статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом N 177-IV (177-15) від 26.09.2002)

Іноземці та особи без громадянства, які прибули в Україну для працевлаштування на визначений термін, можуть займатися трудовою діяльністю відповідно до одержаного у встановленому порядку дозволу на працевлаштування. Працевлаштування в Україні іноземців та осіб без громадянства, найнятих інвестором у межах і за посадами (спеціальністю), визначеними угодою про розподіл продукції, здійснюється без отримання дозволу на працевлаштування. (Частина третя статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1807-III (1807-14) від 08.06.2000, N 506-IV (506-15) від 06.02.2003)

Іноземці та особи без громадянства не можуть призначатися на окремі посади або займатися певною трудовою діяльністю, якщо відповідно до законодавства України призначення на ці посади або заняття такою діяльністю пов'язане з належністю до громадянства України.

Стаття 9. Право на відпочинок

Іноземці та особи без громадянства мають право на відпочинок нарівні з громадянами України.

Стаття 10. Право на охорону здоров'я

Іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають в Україні, а також яким надано статус біженця в Україні, користуються медичною допомогою нарівні з її громадянами. (Частина перша статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом N 177-IV (177-15) від 26.09.2002)

Всім іншим іноземцям та особам без громадянства медична допомога подається у порядку, який визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 11. Право на соціальний захист

Іноземці та особи без громадянства мають право на соціальний захист, в тому числі на одержання пенсії та інших видів соціальної допомоги відповідно до законодавства України та міжнародних договорів України.

У разі, коли для призначення пенсії потрібен певний стаж роботи, іноземцю та особі без громадянства на підставах і в порядку, встановлених законодавством України і міжнародними договорами України, може зараховуватися стаж роботи за кордоном.

Стаття 12. Право на житло

Іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають в Україні, мають право на підставах і в порядку, встановлених для громадян України, одержати жиле приміщення, якщо інше не передбачено законодавством України.

Право власності на житло іноземці та особи без громадянства набувають відповідно до законодавства України.

Іноземці та особи без громадянства повинні дбайливо ставитися до наданого їм житла, дотримувати правил користування жилими приміщеннями.

Стаття 13. Майнові та особисті немайнові права

Іноземці та особи без громадянства можуть відповідно до законодавства України мати у власності будь-яке майно, успадковувати і заповідати його, а також мати особисті немайнові права.

Стаття 14. Право на освіту

Іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають в Україні, а також яким надано статус біженця в Україні, мають право на освіту нарівні з громадянами України. (Частина перша статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом N 177-IV (177-15) від 26.09.2002)

Всі інші іноземці та особи без громадянства оплачують своє навчання, якщо інше не передбачено законодавством України та міжнародними договорами України.

Іноземці та особи без громадянства, прийняті до навчально-виховних закладів України, мають права і обов'язки учнів і студентів відповідно до законодавства України.

Стаття 15. Право на користування досягненнями культури

Іноземці та особи без громадянства мають право на користування досягненнями культури нарівні з громадянами України і зобов'язані дбайливо ставитися до пам'яток історії та культури, інших культурних цінностей.

Стаття 16. Право на участь в об'єднаннях громадян

Іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають в Україні, мають право вступати на загальних з громадянами України підставах до легалізованих об'єднань громадян, якщо інше не передбачено законами України і якщо це передбачено статутами цих об'єднань.

Іноземці та особи без громадянства не можуть бути членами політичних партій України.

Стаття 17. Право на свободу совісті

Іноземцям та особам без громадянства гарантується право на

свободу совісті нарівні з громадянами України.

Забороняється розпалювання релігійної ворожнечі та ненависті, а також образа почуттів громадян України та іноземців та осіб без громадянства у зв'язку з їх релігійними переконаннями.

Стаття 18. Права у шлюбних і сімейних відносинах

Іноземці та особи без громадянства можуть укладати і розривати шлюби з громадянами України та іншими особами відповідно до законодавства України.

Іноземці та особи без громадянства мають рівні з громадянами України права і обов'язки у шлюбних і сімейних відносинах.

Стаття 19. Гарантії особистих прав

Законодавством України іноземцям та особам без громадянства гарантуються недоторканність особи, житла, невтручання в особисте і сімейне життя, таємниця листування, телефонних розмов і телеграфних повідомлень, повага їх гідності нарівні з громадянами України.

Стаття 20. Пересування на території України і вибір місця проживання

Іноземцям та особам без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України, гарантується свобода пересування, вільний вибір місця проживання, право вільно залишати територію України, за винятком обмежень, які встановлюються законом.

{ Частина перша статті 20 в редакції Закону N 1276-VI (1276-17) від 16.04.2009 }

Іноземці та особи без громадянства, яким надано статус біженця в Україні, мають рівні з громадянами України права на пересування, вільний вибір місця проживання, за винятком обмежень, які встановлюються законом.

{ Статтю 20 доповнено частиною другою згідно із Законом N 177-IV (177-15) від 26.09.2002 }

Стаття 21. Оподаткування іноземців та осіб без громадянства

Іноземці та особи без громадянства обкладаються податками і зборами відповідно до законодавства України та міжнародних договорів України.

Стаття 22. Захист прав іноземців та осіб без громадянства

Іноземці та особи без громадянства мають право на звернення до суду та до інших державних органів для захисту їх особистих, майнових та інших прав.

В судочинстві іноземці та особи без громадянства як учасники

процесу користуються такими ж процесуальними правами, що й громадяни України.

Стаття 23. Відношення до виборів та референдумів

Іноземці та особи без громадянства не можуть обирати і бути обраними до органів державної влади та самоврядування, а також брати участь у референдумах.

Стаття 24. Відношення до військового обов'язку

{ Назва статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1014-V (1014-16) від 11.05.2007 }

На іноземців та осіб без громадянства не поширюється військовий обов'язок, вони не проходять військову службу в Збройних Силах України та інших військових формуваннях, створених відповідно до законодавства України.

{ Стаття 24 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1014-V (1014-16) від 11.05.2007 }

III. В'ЇЗД В УКРАЇНУ І ВИЇЗД З УКРАЇНИ

Стаття 25. В'їзд в Україну

Іноземці та особи без громадянства можуть в'їжджати в Україну за дійсними паспортними документами. При цьому іноземці та особи без громадянства повинні одержати у встановленому порядку в'їзну візу, якщо інше не передбачено законодавством України. (Частина перша статті 25 із змінами, внесеними згідно із Законом N 506-IV (506-15) від 06.02.2003)

В'їзд в Україну іноземцю та особі без громадянства не дозволяється:

- в інтересах забезпечення безпеки України або охорони громадського порядку;

- якщо це необхідно для охорони здоров'я, захисту прав і законних інтересів громадян України та інших осіб, які проживають в Україні;

- якщо при порушенні клопотання про в'їзд в Україну він подав про себе завідомо неправдиві відомості або підроблені документи;

- якщо його паспортний документ, віза підроблені, зіпсовані чи не відповідають встановленому зразку або належать іншій особі;

- якщо він у пункті пропуску через державний кордон України порушив правила перетинання державного кордону України, митні правила, санітарні норми чи правила або не виконав законних вимог посадових осіб Державної прикордонної служби України, митних та інших органів, що здійснюють контроль на державному кордоні; (Абзац шостий частини другої статті 25 із змінами, внесеними згідно із Законом N 662-IV (662-15) від 03.04.2003 - набуває чинності з 01.08.2003 року)

- якщо встановлено факти порушення ним законодавства України під час попереднього перебування в Україні.

(Частина друга статті 25 із змінами, внесеними згідно із Законом N 506-IV (506-15) від 06.02.2003)

Стаття 26. Виїзд з України

Іноземці та особи без громадянства виїжджають з України за дійсними паспортними документами. (Частина перша статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом N 506-IV (506-15) від 06.02.2003)

Іноземці та особи без громадянства, яким надано статус біженця в Україні, мають рівні з громадянами України права на вільне залишення території України, за винятком обмежень, які встановлюються законом. (Статтю 26 доповнено частиною другою згідно із Законом N 177-IV (177-15) від 26.09.2002)

Виїзд з України іноземцю та особі без громадянства не дозволяється, якщо:

- щодо нього ведеться дізнання чи попереднє слідство або кримінальна справа розглядається судом - до закінчення провадження у справі;

- його засуджено за вчинення злочину - до відбування покарання або звільнення від покарання;

- його виїзд суперечить інтересам забезпечення безпеки України - до припинення обставин, що перешкоджають виїзду.

Виїзд з України іноземця та особи без громадянства може бути відкладено до виконання ним майнових зобов'язань перед фізичними та юридичними особами в Україні.

Стаття 27. Транзитний проїзд через територію України

Транзитний проїзд іноземців та осіб без громадянства через територію України в країну призначення дозволяється за наявності транзитних віз, якщо інше не передбачено законодавством України.

Стаття 28. Правила в'їзду в Україну, виїзду з України, транзитного проїзду через територію України

Правила в'їзду в Україну іноземців та осіб без громадянства, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію (1074-95-п) встановлюються відповідно до цього Закону Кабінетом Міністрів України і підлягають опублікуванню.

IV. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ІНОЗЕМЦІВ ТА ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА

Стаття 29. Підстави відповідальності за правопорушення

Іноземці та особи без громадянства, які вчинили злочин, адміністративні або інші правопорушення, несуть відповідальність на загальних підставах.

Стаття 30. Відповідальність за порушення порядку

перебування в Україні, транзитного
проїзду через її територію

За порушення іноземцями та особами без громадянства встановленого порядку перебування в Україні, тобто проживання без документів на право проживання в Україні, або проживання за недійсними документами, недотримання встановленого порядку реєстрації або пересування і вибору місця проживання, працевлаштування, ухилення від виїзду після закінчення терміну перебування, а також за недотримання Правил транзитного проїзду через територію України до них застосовуються заходи відповідно до законодавства України.

Стаття 31. Скорочення терміну тимчасового перебування в Україні

Іноземцю та особі без громадянства, який порушує законодавство України, якщо ці порушення не передбачають адміністративної або кримінальної відповідальності, може бути скорочено визначений йому термін перебування в Україні.

Такий термін може бути також скорочено, якщо в іноземця та особи без громадянства відпали підстави для його подальшого перебування в Україні.

Рішення про скорочення терміну тимчасового перебування іноземця та особи без громадянства в Україні приймається органами внутрішніх справ, Державної прикордонної служби України. (Частина третя статті 31 із змінами, внесеними згідно із Законом N 662-IV (662-15) від 03.04.2003 - набуває чинності з 01.08.2003 року)

Стаття 32. Видворення за межі України

Іноземець та особа без громадянства, який вчинив злочин або адміністративне правопорушення, після відбуття призначеного йому покарання чи виконання адміністративного стягнення може бути видворений за межі України. Рішення про видворення його за межі України після відбуття ним покарання чи виконання адміністративного стягнення приймається органом внутрішніх справ за місцем його перебування з наступним повідомленням протягом 24 годин прокурора про підстави прийняття такого рішення. За рішенням органу внутрішніх справ видворення іноземця та особи без громадянства за межі України може супроводжуватися заборонаю подальшого в'їзду в Україну строком до п'яти років. Строки заборони подальшого в'їзду в Україну обчислюються з дня винесення вказаного рішення. Порядок виконання рішення про заборону подальшого в'їзду в Україну визначається законодавством України.

Крім випадків, зазначених у частині першій цієї статті, іноземець та особа без громадянства може бути видворений за межі України за рішенням органів внутрішніх справ, органів охорони державного кордону (стосовно осіб, які затримані у межах контрольованих прикордонних районів при спробі або після незаконного перетинання державного кордону в Україну) або Служби

безпеки України з наступним повідомленням протягом 24 годин прокурора про підстави прийняття такого рішення, якщо дії іноземця та особи без громадянства грубо порушують законодавство про статус іноземців та осіб без громадянства, або суперечать інтересам забезпечення безпеки України чи охорони громадського порядку, або коли це необхідно для охорони здоров'я, захисту прав і законних інтересів громадян України. (Частина друга статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законами N 506-IV (506-15) від 06.02.2003, N 662-IV (662-15) від 03.04.2003 - набуває чинності з 01.08.2003 року)

Іноземець та особа без громадянства зобов'язані покинути територію України у строк, зазначений у рішенні про видворення. У разі прийняття рішення про видворення іноземця або особи без громадянства за межі України в її паспортному документі негайно анулюється віза і вилучаються документи на право перебування в Україні. (Частина третя статті 32 в редакції Закону N 506-IV (506-15) від 06.02.2003)

Іноземцю та особі без громадянства може надаватися строк до 30 днів для виїзду з України після прийняття зазначеного рішення. (Статтю 32 доповнено частиною четвертою згідно із Законом N 506-IV (506-15) від 06.02.2003)

Орган внутрішніх справ чи орган охорони державного кордону можуть затримати і примусово видворити з України іноземця або особу без громадянства тільки на підставі постанови адміністративного суду. Така постанова приймається судом за зверненням органу внутрішніх справ, органу охорони державного кордону або Служби безпеки України, якщо іноземець або особа без громадянства ухиляються від виїзду після прийняття рішення про видворення або є обґрунтовані підстави вважати, що вони будуть ухилятися від виїзду. (Статтю 32 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом N 506-IV (506-15) від 06.02.2003; в редакції Кодексу N 2747-IV (2747-15) від 06.07.2005)

Іноземці та особи без громадянства, затримані за незаконне перебування на території України (в порушення заборони щодо в'їзду в Україну, за відсутності визначених законодавством та міжнародними договорами України підстав для перебування в Україні (транзитного проїзду через її територію), у тому числі перебування за чужими, підробленими, зіпсованими або такими, що не відповідають встановленому зразку, візою (дозволом), паспортним документом), розміщуються в пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні, з регламентованим внутрішнім розпорядком на період, необхідний для підготовки їх видворення за межі України у примусовому порядку, але не більше ніж шість місяців. (Статтю 32 доповнено частиною шостою згідно із Законом N 1277-IV (1277-15) від 18.11.2003)

Типове положення про пункт тимчасового перебування іноземців

та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні, затверджується Кабінетом Міністрів України. (Статтю 32 доповнено частиною сьомою згідно із Законом N 1277-IV (1277-15) від 18.11.2003)

Рішення органів внутрішніх справ, органів охорони державного кордону або Служби безпеки України про видворення іноземця та особи без громадянства з України може бути оскаржено до суду. Оскарження зупиняє виконання рішення про видворення, крім випадків, коли необхідність негайного видворення зумовлена інтересами забезпечення безпеки України чи охорони громадського порядку. (Частина статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом N 506-IV (506-15) від 06.02.2003)

Видворення іноземців та осіб без громадянства, які затримані у межах контрольованих прикордонних районів при спробі або після незаконного перетинання державного кордону в Україну, здійснюється органами охорони державного кордону, а в інших випадках - органами внутрішніх справ. Контроль за правильним і своєчасним виконанням рішення про видворення здійснюється органом, який його прийняв. (Частина статті 32 в редакції 32 Закону N 506-IV (506-15) від 06.02.2003, із змінами, внесеними згідно із Законом N 662-IV (662-15) від 03.04.2003 - набуває чинності з 01.08.2003 року)

Іноземці та особи без громадянства, які підлягають видворенню, відшкодовують витрати, пов'язані з видворенням, у порядку, встановленому законом. Якщо зазначені іноземці та особи без громадянства не мають коштів для відшкодування витрат, пов'язаних з видворенням їх за межі України, видворення здійснюється за рахунок держави.

Фізичні або юридичні особи, які запрошували чи приймали цих іноземців та осіб без громадянства, влаштовували їх незаконний в'їзд, проживання, працевлаштування, сприяли в ухиленні від виїзду після закінчення терміну перебування, в порядку, встановленому законом, відшкодовують витрати, завдані державі видворенням зазначених іноземців та осіб без громадянства. (Стаття 32 в редакції Закону N 2247-III (2247-14) від 18.01.2001)

V. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 33. Міжнародні договори

Якщо міжнародним договором України встановлено інші норми, ніж ті, що містяться в цьому Законі, то застосовуються норми міжнародного договору.

Стаття 34. Привілеї та імунітети співробітників представництв іноземних держав

Положення цього Закону не зачіпають встановлених законодавством України і міжнародними договорами України привілеїв та імунітетів, які надаються співробітникам дипломатичних представництв та працівникам консульських установ іноземних держав в Україні, а також іншим особам.

Президент України

Л.КРАВЧУК

м. Київ, 4 лютого 1994 року
N 3929-ХІІ